

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Vera ratio præcedentis sententiæ. c. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

quia tamen coniungitur verbo, *diligunt*, quod significat immanentem actionem, ideo determinatur & restringitur, ut veluti immanens forma concipiatur. Verum, si hoc satis esset, cur non etiam sufficeret addere terminum aliquem diuinum, ut iam operatio spirandi ut immanens conciperetur cum suo termino? Vel saltem cur non sufficeret ex parte termini ponere nomen significans aliquid immanens, etiamsi verbum denotaret operationem transeuntem, ut talis fieri posset denominatio hoc modo, *Pater & verbum spirans seipsum amore suo*? Cum enim denominatio non sit ab operatione, sed à termino, & hic significetur terminus ut manens in producente, id videtur satis, ut ab eo denominatio illa in casu effectiuo proveniat, & significationem verbi modificetur, ut denotet immanentem: sed nemo dicere audebit, *Pater & filius spirans se amore suo*: ergo alia ratio reddenda est.

Horum quoque sententia accedit ad modum loquendi, quem aliquando securus Aug. dixit, *pater est sapiens sapientia genita*; postea tamen retractavit, ut videbimus cap. 6. siquidem hi Doctores concedunt, cum dicimus, *pater dicit verbo*, vel *pater & filius diligunt se Spiritu sancto*, denominationem illam à termino actionis provenire, veluti à forma: sic enim etiam dicere liceret, *Pater est sapiens sapientia genita*, hæc enim est veluti formalis denominatio.

CAPVT III.

Vera ratio prædictæ sententiæ.

Multo facilius ratio prædictæ sententiæ & propositionis reddi potest, quæ non tantum in præfati, sed in ceteris locum etiam habere potest. Eius autem gratia præmittendum est duo esse genera actionum & operationum, sine in genere, sine in specie denotentur: quædam significantur sub respectu solum ad terminum, quem produciunt, ut generare, spirare, producere & efficere: alie vero cum duplici ordine, altero ad terminum productum, altero ad rem aliam, non quidem productam, sed ad rem per modum obiecti, aut per modum subiecti se habentem. Harum vero quædam sunt transeuntes, ut calefactio, transmutatio: quædam immanentes & vitales operationes, ut dictio, dilectio, intellectio. In actionibus prioris generis non fit denominatio à termino productum in casu effectiuo, & ideo non dicimus, *pater generat filio se*, aut aliquid aliud, nec *spirat Spiritu sancto*. Ratio vero est manifesta, nam si in his operationibus fieret denominatio huiusmodi, necesse erat, eas significari sub ordine ad aliquid aliud, quam ad terminum: nam cum dicimus, *pater generat filio*, significamus generationem ad aliquid aliud ordinari: sensus enim est, *pater generat filio se, aut aliquid aliud*. Quod si hæc actiones & operationes nihil aliud præter terminum suum respiciunt, non potest operans in casu effectiuo à termino productum denominari, cum nihil superest, quod operans denominatione illa respiciat.

Contra vero in operationibus posterioris generis, cum alter respectus significetur vel ad subiectum, vel ad obiectum, cum quibus verbum has actiones significans constituitur in casu accusandi, optime fieri potest denominatio à termino productum in casu effectiuo; atque idcirco recte dici-

mus, *ignis comburit, aut calefacit calore*, non tantum calore, quem in se habet: sed etiam eo, quem in subiecto producit: dicimus etiam dealbare parietem albedine in ipso producta. Hæc namque actiones non solum significantur sub respectu ad terminum productum, sed etiam sub respectu ad subiectum, in quo inducunt terminum productum veluti formam illius. Idem cōtingit in actionibus, quæ significantur cum ordine ad obiectum, quæ de causa dicimus, *pater intelligit*, seu dicit verbo suo, quia intellectio patris, quæ notionalis est, præter respectum ad filium tanquam ad verbum, significatur cum ordine etiam ad obiecta dicta & intellecta: ergo cum eadem operatio & productio filij Dei per intellectum diuersis vocibus significetur, mirum non est, si aliquando fiat illa denominatio à termino, aliquando vero non fiat: cum diuerso modo eadem operatio significetur. Quocirca licet non dicamus, *pater generat aliquid aliud filio*, dicimus tamen, *pater intelligit & dicit aliquid aliud filio*.

Hinc manifeste patet, quare recte dicamus, *pater & filius diligunt se Spiritu sancto*; cum tamen dici nequeat, *pater & filius spirant se Spiritu sancto*. Eadem enim operatio diuinæ voluntatis priori modo præter respectum ad terminum productum significatur cum ordine etiam ad obiecta: pater autem & filius sunt obiecta diuinæ amoris: posteriori autem modo significatur cum solo ordine ad terminum productum. Concludamus igitur cum Scoto loco citato, ex quo hæc ratio manifeste colligitur, quæ admodum in Deo dilectio ordinem habet non tantum ad terminum productum, sed etiam ad rem amatam; & dictio aut intellectio etiam ad rem dictam seu intellectam; eodem modo amor ipse productus per dilectionem respicit rem dilectam, & verbum rem dictam: ideoque denominant agentia in casu effectiuo per respectum ad rem intellectam vel amatam.

CAPVT IV.

Soluantur quædam oppositiones.

Hanc communem sententiam impugnatur Dur. in 1. d. 32. q. 1. nu. 10. nititurque probare, non posse ueram esse illam propositionem, *pater & filius diligunt se Spiritu sancto*, hac ratione. Vel intelligitur de notionali, vel de essentiali dilectione: de essentiali vera esse nequit, nam sicut hæc dilectio non habet ordinem ad Spiritum sanctum, sic etiam de ipsa potest dici, *pater & filius diligunt se Spiritu sancto*; id quod sine controuersia omnes fatentur: sed neque vera esse potest, si de notionali dilectione intelligatur; quia nihil notionale includit illud, quod commune est omni personæ: atqui habere respectum rationis ad aliquem ut dilectum, est commune cuius personæ; omnis enim persona diligit aliam personam, ceteraque creaturæ: ergo talis respectus non potest includi in actu notionali: quo fit ut illa propositio ratione talis respectus vera esse non possit. Deinde licet talis respectus rationis includeretur in actu notionali: quia tamen actus notionalis esse nequit, neque intelligi sine respectu ad rem productam, sequitur non posse respicere aliud, quam rem productam: pater autem & filius non producuntur dilectione; ergo dilectio notionalis in illos ferri non potest.

Hæc Durandi argumenta falso nituntur fundamentum.

minati à termino productum in casu effectiuo.

Amplius declaratur.

Argumentum Durandi contra rationem factam.